

Geen loting, maar aangepaste matching voor middelbare scholen in Amsterdam

Wij, een groep bezorgde ouders, willen herinvoering van een aangepast matchingsysteem voor de plaatsing van kinderen op middelbare scholen in Amsterdam. Inmiddels is onze petitie al honderden keren ondertekend (stand 11-11-2015: 1200 keer ondertekend).

Door een aangepast matchingsysteem DA-STB in te voeren, kunnen kinderen weer de werkelijke schoolkeuzes opgeven i.p.v. strategisch te kiezen. De werkelijke regie komt terug bij de kinderen en ouders.

Er zijn onvoldoende plekken op de gewilde scholen in Amsterdam, geen enkel systeem kan daar verandering in brengen. Wél kan het door ons voorgestelde matchingsysteem DA-STB ervoor zorgen dat de beschikbare plaatsen eerlijker worden verdeeld. Het aangepaste matchingsysteem geeft minder aanleiding tot ruilen en zorgt dat alle kinderen tegelijk worden geplaatst. Geen tweede ronde.

Inleiding

Het matchingsysteem, dat vorig jaar in Amsterdam werd ingevoerd om de pijn van de schaarste eerlijker te verdelen, dreigt te worden afgeschaft. De vereniging van Amsterdamse middelbare scholen, de OSVO, heeft dat in samenspraak met de gemeente besloten.

Hiermee is de middelbare schoolplaatsing terug bij de situatie van 2014 en daarvoor. In de praktijk lopen de populaire scholen snel vol, wordt er vervolgens geloot en blijven alleen de minder populaire scholen over. Bij de loting van 2014 moesten volgens het Parool 745 kinderen loten om een plek (circa 10% van het totaal¹). Vervolgens werden 518 kinderen uitgeloot². Deze konden vervolgens alleen maar kiezen uit overgebleven plekken.

Groep bezorgde ouders komt in verzet tegen loting

Sinds begin november 2015 zijn wij, een groep bezorgde ouders, in verzet gekomen tegen de herinvoering van loting voor middelbare scholen. Wij hebben liever een aangepaste versie van het matchingsysteem. Groot voordeel van het matchingsysteem is dat het juist ouders en kinderen aanmoedigt hun werkelijke voorkeuren op te geven, en níét strategisch te kiezen. Hiermee wordt inzichtelijk voor scholen en gemeente wat de echte voorkeuren van kinderen en hun ouders zijn.

¹ <http://www.parool.nl/parool/nl/4/AMSTERDAM/article/detail/3630148/2014/04/07/Lotingsysteem-voor-Amsterdamse-middelbare-scholen-mogelijk-aangepast.dhtml>

² Bron: gemeente Amsterdam, afd Onderwijs.

Geen loting, maar aangepaste matching voor middelbare scholen in Amsterdam

Daarnaast is een voordeel dat het ouders en kinderen regie geeft over hun keuze: hoewel de kans op plaatsing op de voorkeurschool lager is dan in het lotingssysteem, probeert het matchingssysteem zoveel mogelijk kinderen in hun top 5 te plaatsen. In 2015 leidde dit tot de volgende situatie³:

- 74.1% van de kinderen kon terecht bij school van eerste voorkeur;
- 94.5% van de kinderen kreeg een school in hun top 3;
- 98.3% van de kinderen kreeg een school in hun top 5.

Er is een tekort aan plaatsen op gewilde scholen in Amsterdam

Het blijft belangrijk om te realiseren dat ongeacht de systematiek (loting of matching) er jaarlijks kans is op uitlotingen, immers de wijze van plaatsing heeft geen invloed op het totale aanbod dat beschikbaar is. Zolang er scholen zijn waar de vraag groter is dan het aantal beschikbare plaatsen, zullen er aspirant leerlingen teleurgesteld worden. Uit de gegevens van eerste voorkeuren en schoolcapaciteiten in Amsterdam van 2015 blijkt dat de capaciteit van de populaire scholen in totaal 998 plaatsen groter had moeten zijn om alle leerlingen op de school van hun eerste voorkeur te kunnen plaatsen⁴. Zo lang dit echter niet het geval is, en er sprake is van schaarste, denken wij dat het matchingssysteem de beschikbare plekken eerlijker verdeelt dan het lotingssysteem.

Problemen bij de matching in 2015 worden ten onrechte toegeschreven aan het systeem

Hoe komt het dan dat de problemen met het matchingssysteem kennelijk als zo groot werden ervaren dat de OSVO er al na één jaar vanaf wil stappen? Veel problemen staan los van het matchingssysteem zelf maar worden er wel aan toegeschreven.

Veel problemen staan los van het matchingssysteem

Vijftig kinderen waren niet goed ingevoerd in het leerlingenregistratiesysteem. De lange duur van de periode tussen selectie van scholen en de uiteindelijke plaatsing werd ervaren als een groot probleem. Er waren door ophoging van adviezen veel meer aanmeldingen voor Havo en VWO scholen dan voorzien, waardoor de schaarste daar opliep. Deze punten staan compleet los van het matchingssysteem.

Goede voorlichting en procesbegeleiding is noodzakelijk

Doordat langere voorkeurslijsten ingevuld moesten worden, werden aanzienlijk meer scholen bezocht tijdens de open dagen, waardoor deze veel te druk waren. Sommige mensen waren teleurgesteld doordat hun kind niet op eerste voorkeur geplaatst werd, voorlichting over de situatie van schaarste en het geven van realistische verwachtingen over het systeem was onvoldoende

³ Bron: P. Gautier en "Eerste analyse matching en loting voortgezet onderwijs Amsterdam 2015", juli 2015, Pieter Gautier, Bas van der Klauw, Monique de Haan, Hessel Oosterbeek. In <http://www.verenigingosvo.nl/wp-content/uploads/2013/09/Persbericht-Vereniging-OSVO-09-06-2015.pdf> worden afgeronde getallen gehanteerd.

⁴ "Eerste analyse matching en loting voortgezet onderwijs Amsterdam 2015", Juli 2015, Pieter Gautier, Bas van der Klauw, Monique de Haan, Hessel Oosterbeek.

Geen loting, maar aangepaste matching voor middelbare scholen in Amsterdam

gebeurd. Deze punten zijn het gevolg van de uitvoering van het matchingsproces en moeten verbeterd worden.

Minder ruilmogelijkheden door invoeren van aangepast matchingssysteem

Het feit dat na plaatsing een aantal leerlingen hun plaatsing kon verbeteren door onderling te ruilen, maar dat niet mocht, heeft tot veel commotie en zelfs een kort geding geleid. Daarbij bleek dat de reden waarom ruilen achteraf niet kan worden toegestaan, door de rechter goed begrepen werd, maar moeilijk uit te leggen is aan ouders en leerlingen. Dit probleem is wel het directe gevolg van de gekozen matching variant (DA-MTB) en kan worden opgelost door een andere variant (DA-STB) te kiezen.

OSVO wil terug naar het lotingssysteem

OSVO stelt dat hun systematiek voor 2016 afwijkt van 2014 en eerder. Het lotingsmechanisme blijft hetzelfde, maar OSVO organiseert de loting en plaatsing centraal. Bij de tweede ronde zullen leerlingen een voorkeurslijst opstellen, zodat alle uitgelote leerlingen op hetzelfde moment alsnog geplaatst worden. OSVO wil dit, omdat er zo meer leerlingen geplaatst worden op de school van hun eerste voorkeur. Volgens OSVO hebben ouders en kinderen in dit systeem meer regie over hun keuze en is er sprake van een systeem dat begrijpelijk en transparant is⁵. OSVO wil tegemoet komen aan de enquête die gehouden is ter evaluatie van het matchingssysteem. Veel van de problemen die uit de enquête naar voren kwamen hebben te maken met de lange duur van de periode tussen selectie van scholen en de uiteindelijke plaatsing. Deze heeft echter niets te maken met het gekozen matchingssysteem.

Belangrijke nadelen van het lotingssysteem zijn:

- Strategisch kiezen wordt in de hand gewerkt, waardoor de gekozen school niet noodzakelijk de voorkeurschool is. Hierdoor heb je als leerling minder regie over je plaatsing;
- Er mogen dan wel meer leerlingen op de school van hun keus geplaatst worden, dit gaat echter ten koste van het aantal leerlingen dat in de top 5 van hun voorkeuren terecht komt. De leerlingen die NIET op hun keus worden geplaatst, moeten maar afwachten waar nog plek over is;
- Het voorgestelde systeem staat of valt met een goede begeleiding naar een school die nog plek heeft. Dit is een nieuw concept dat nog uitgewerkt moet worden en zich nog niet bewezen heeft.

⁵ "Kennisnemen van de kernprocedure 1179F.15". Bijlage_6a_WH_Kennisnemen_Kernprocedure_20151029.pdf Brief aan de gemeenteraad van wethouder Kukenheim dd 29 oktober 2015. Ingebracht in Raadsvergadering dd 5 november 2015.

Geen loting, maar aangepaste matching voor middelbare scholen in Amsterdam

Wij willen een aangepast matchingssysteem

Wij stellen voor om door middel van een aanpassing van het matchingssysteem aan de uitgangspunten van de wethouder tegemoet te komen, met behoud van de goede aspecten van dit systeem. Aanpassingen aan het matchingssysteem zijn mogelijk waardoor het optimaal blijft om werkelijke voorkeuren op te geven.

Ons voorstel heeft de volgende voordelen:

- opgeven van werkelijke voorkeuren is voor iedereen het beste (geen strategisch gedrag);
- er zijn vrijwel geen ruilmogelijkheden meer⁶;
- aantal plaatsingen op 1ste keuze wordt verhoogd.

Hiermee volgen we het voorstel dat door de wetenschappers die het matchingssysteem ontwikkelden gedaan wordt.⁷

Concreet betekent dit:

1. Aanpassing van het in 2015 gehanteerde matchingssysteem naar Deferred Acceptance with Single Tie Breaking (DA-STB). Dit betekent dat je als leerling 1 lotnummer krijgt, dat geldt voor alle scholen. Dit leidt tot genoemde eigenschappen:
 - een systeem waarbij juist het opgeven van werkelijke voorkeuren optimaal resultaat oplevert (strategy proofness);
 - vrijwel geen ruilmogelijkheden meer⁸;
 - veel meer leerlingen worden op de school van eerste voorkeur geplaatst, dit gaat wel ten koste van aantal leerlingen in de top 5 worden geplaatst.⁹
2. Betere voorlichting. Dit belangrijke aspect moet veel aandacht krijgen. Hiervoor is de centrale regie van OSVO nodig. De voorlichting zou betrekking moeten hebben op het scheppen van reële verwachtingen en de lengte van de voorkeurslijsten.
3. Plan van aanpak voor de organisatie van de open dagen.
4. Aandacht voor de specifieke problemen bij de verschillende schoolniveaus.
5. Vooraf plaatsen reserveren op scholen voor leerlingen met opgehoogde adviezen. Voor een goede inschatting van het aantal plaatsen moet de data van 2015 worden vrijgegeven en geanalyseerd.

⁶ Er kunnen incidentele ruilmogelijkheden zijn (In aantal: 2 tot 3, in percentage: 0.0%). Bron: P. Gautier.

⁷ Zie <http://www.onderwijsconsument.nl/dit-de-regie-die-ouders-willen-hebben/>

⁸ Zie voetnoot 6.

⁹ DA-STB leidt in simulaties tot 82.1% leerlingen op eerste voorkeur, t.o.v. 74.1% in 2015. Dit gaat echter wel ten koste van aantal plaatsingen in top 5. DA-MTB plaatste in 2015 98.3% in top 5, in DA-STB wordt 97.4% (simulaties). Van de 2.6% zit het grootste deel in de 6^e of 7^e keus. Bron: "Schoolkeuze Voorgezet Onderwijs in Amsterdam: Verslag van een Simulatiestudie", Maart 2014, Pieter Gautier, Bas van der Klauw, Monique de Haan, Hessel Oosterbeek.

Geen loting, maar aangepaste matching voor middelbare scholen in Amsterdam

De aangepaste matching voldoet aan de criteria van de wethouder

In haar brief formuleert wethouder Kukenheim criteria voor een nieuw systeem.¹⁰

- 1. Meer regie op eigen keuze. Uit de verschillende rapportages blijkt dat ouders en leerlingen een gebrek aan regie ervaren in het matchingsysteem.*

Matching levert juist meer regie: je geeft je werkelijke keuzes op en bent niet afhankelijk van wat er nog over is in de tweede ronde. Betere voorlichting neemt het waargenomen gebrek aan regie weg.
- 2. Voorkom onnodig uitloten, stuur meer op eerste voorkeuren honoreren.*

In principe worden leerlingen geplaatst op 1ste voorkeur, en gaan pas loten als er een capaciteitsprobleem is. Door de voorgestelde verandering van het matchingsysteem wordt de groep die op eerste voorkeur geplaatst wordt groter (in 2015: 82% i.p.v. 74%). Merk op dat er nooit meer leerlingen op de school van hun eerste voorkeur geplaatst kunnen worden dan er plekken zijn, in 2015 was dit 87%.
- 3. Voorkom ruilopties in resultaat. De definitieve uitkomst van de overstap zou geen aanleiding meer moeten geven om te ruilen.*

DA-STB leidt tot een plaatsing die vrijwel geen aanleiding meer geeft om te ruilen. Merk op dat Loten (Boston) WEL aanleiding geeft om te ruilen: namelijk de leerlingen die uit strategische motieven 'gevlucht' zijn naar andere scholen dan hun echte voorkeur en er na de 1e ronde achter komen dat er nog plek is op hun school van echte voorkeur.¹¹
- 4. Een systeem dat goed uitlegbaar en transparant is.*

DA-STB is goed uitlegbaar dankzij het grotere aantal leerlingen op hun werkelijke eerste voorkeur en geen reden tot ruilen. Matching is transparant omdat het gebaseerd is op echte voorkeuren, waardoor inzicht wordt verkregen in waar de werkelijke tekorten zijn.
- 5. Goede communicatie. Het is essentieel dat komend jaar meer aandacht is voor de communicatie en de verwachtingen die gewekt worden. Ook de bekendmaking van de uitkomst moet beter. Ouders en leerlingen met vragen, klachten, of suggesties over de uitkomst moeten goed te woord worden gestaan met begrip voor persoonlijke situaties van ieder kind.*

Dit is in elk systeem belangrijk. Leg het gekozen systeem en de onderliggende principes dan goed uit. En zorg dat de communicatie in het hele traject naar plaatsing goed verloopt richting leerlingen en ouders. Een projectbureau zou hierbij zeer goed kunnen helpen.

¹⁰ Zie voetnoot 5.

¹¹ Schoolkeuze Voortgezet Onderwijs in Utrecht: Resultaten van een Enquête en een Simulatiestudie, Juni 2015, Pieter Gautier, Bas van der Klauw, Monique de Haan, Hessel Oosterbeek.

Geen loting, maar aangepaste matching voor middelbare scholen in Amsterdam

6. *Geen weken van onzekerheid. Het is van belang dat er een systematiek komt waarin snel duidelijkheid is voor alle leerlingen. Voorkom wekenlange onzekerheid onder uitgelote kinderen.*

Dit hangt niet af van het gekozen systeem maar heeft te maken met het wettelijke principe van heroverweging. Wij stellen voor om vooraf plaatsen te reserveren op scholen voor leerlingen met opgehoogde adviezen. Matching biedt wel de mogelijkheid om alle leerlingen tegelijkertijd mede te delen waar ze zijn geplaatst. Geen tweede ronde.

Conclusie

Matching via DA-STB is eerlijker dan loting en voldoet het best aan de criteria van de wethouder.

<http://verbetermatchingmetschool.petities.nl/>

petitievoormatching@gmail.com
<https://www.facebook.com/petitievoormatching/>
@matching020
#matching020